

RIS-nummer: 314845

Schriftelijke vragen: Minder stemlocaties in wijken met lagere WOZ-waarde
Indiener: Judith Klokkenburg, ChristenUnie/SGP

Datum: 14 maart 2023

Aan de voorzitter van de gemeenteraad,

Op 13 maart 2023 berichtte de NOS dat er landelijk minder stembureaus beschikbaar zijn bij de Provinciale Staten- en waterschapsverkiezingen dan bij dezelfde verkiezingen 4 jaar geleden.¹ De NOS concludeert op basis van landelijke cijfers dat het aantal stemlocaties in gebieden met een ondergemiddelde WOZ-waarde sterker daalde dan in gebieden met een bovengemiddelde WOZ-waarde. De indiener heeft zelf de proef op de som genomen op basis van de uitslagen van 4 jaar geleden, de stemlocaties die worden genoemd in de verkiezingskrant in 2023 en de WOZ-waarde per wijk in 2022 zoals genoemd in denhaag.incijfers.nl. Hierbij is expliciet gekeken naar het aantal stemlocaties, niet naar het aantal stembureaus, omdat op sommige stemlocaties meerdere stembureaus zijn gevestigd. De indiener heeft het aantal stemlocaties vergeleken, omdat het doel van de vergelijking was om te kijken naar de aanwezigheid en nabijheid van het aantal stemlocaties per wijk. Uit de vergelijking blijkt dat het aantal stemlocaties in wijken met een bovengemiddelde WOZ-waarde in absolute zin is toegenomen met 1, van 114 in 2019 naar 115 in 2023. Dat is een procentuele groei van 0,9%. In wijken met een ondergemiddelde WOZ-waarde is het aantal stemlocaties in absolute zin afgenomen met 10, van 148 in 2019 naar 138 in 2023. Dit betekent een procentuele afname van 6,8%.

Overeenkomstig art. 30 van het Reglement van orde stelt het raadslid Judith Klokkenburg (ChristenUnie/SGP) de volgende vragen:

- 1) Is het college zich er van bewust dat het aantal stemlocaties in wijken met een ondergemiddelde WOZ-waarde is afgenomen met 6,8%? Zo nee, waarom niet?
- 2) Hoe verklaart het college de afname van 6,8% in wijken met een ondergemiddelde WOZ-waarde? Wat zijn redenen voor het niet meer gebruiken van een stemlocatie?

Tijdens de vorige Provinciale Statenverkiezingen bleek dat in wijken met een ondergemiddelde WOZ-waarde de opkomst gemiddeld genomen lager was. Desondanks is het aantal stemlocaties in deze wijken verder afgenomen ten opzichte van 4 jaar geleden. In de Schildersbuurt bijvoorbeeld was het opkomstpercentage in 2019 32,26% maar zijn er desondanks 3 stemlocaties verdwenen ten opzichte van 4 jaar geleden.

- 3) Is het college het met de indiener eens dat het onwenselijk is dat het aantal stemlocaties in wijken met een ondergemiddelde WOZ-waarde is gedaald? Zo nee, waarom niet?

---

¹ <https://nos.nl/collectie/13923/artikel/2467282-minder-stembureaus-dan-in-2019-maar-wel-beter-toegankelijk>

- 4) Is het college van plan om bij de volgende verkiezingen het aantal stemlocaties in wijken met een ondergemiddelde WOZ-waarde in elk geval op peil te houden om op deze manier te zorgen dat iedereen in de buurt dichtbij kan stemmen?

Inmiddels is de duale werkgroep 'opkomst en participatie' bijna een jaar bezig met de vraag hoe er meer kiezers naar de stembureaus getrokken kunnen worden.

- 5) Hoe staat het met de voortgang van de duale werkgroep 'opkomst en participatie'? Wanneer worden de eerste resultaten verwacht?
- 6) Wordt er binnen de duale werkgroep ook gekeken naar de locatie en spreiding van het aantal stembureaus in Den Haag?

Op Haagse stempassen wordt niet meer het dichtstbijzijnde stembureau afgedrukt. In plaats daarvan wordt verwezen naar de website www.stembureausindenhaag.nl. De ChristenUnie/SGP heeft van meerdere mensen klachten c.q. zorgen ontvangen, omdat het voor mensen die, om welke reden dan ook, geen toegang hebben tot internet, het nu onduidelijk welk stembureau het dichtst bij hun huis is.

- 7) Waarom is ervoor gekozen om niet langer het dichtstbijzijnde stembureau af te drukken op het stembiljet maar in plaats daarvan te verwijzen naar de website www.stembureausindenhaag.nl?
- 8) Is het college bereid om bij de volgende verkiezingen weer het dichtstbijzijnde stembureau op het stembiljet te drukken? Zo nee, waarom niet?

Judith Klokkenburg
ChristenUnie/SGP

Verkiezingen

NOS Nieuws • Gisteren, 06:02

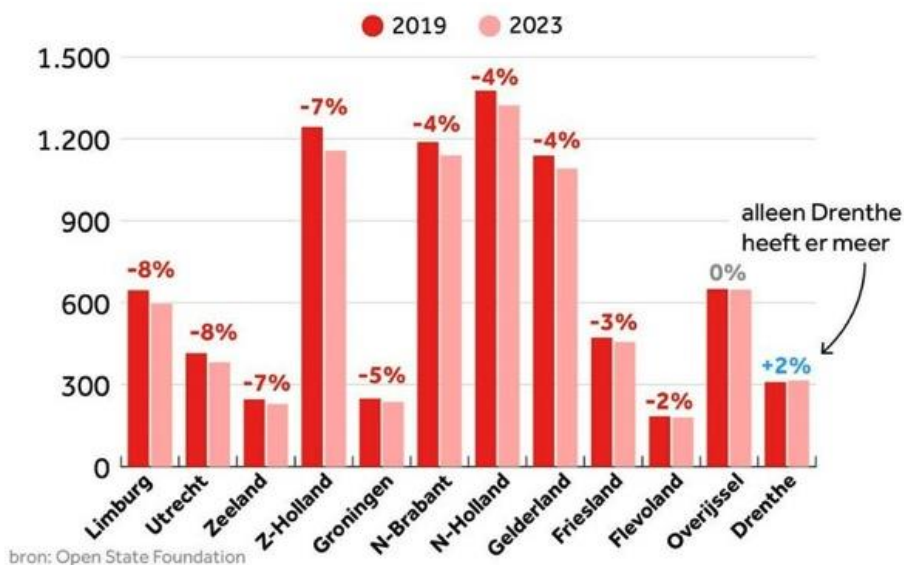
Minder stembureaus dan in 2019, maar wel beter toegankelijk

Bij de verkiezingen van komende woensdag zijn minder stembureaus beschikbaar dan vier jaar geleden. Uit een analyse door de NOS van de stembureauadressen blijkt dat de gemiddelde afname landelijk 4,5 procent is. Maar regionaal zijn er verschillen.

Tien van de twaalf provincies leveren stembureaus in. Limburg en Utrecht hebben er 8 procent minder. Zeeland en Zuid-Holland doen daar nauwelijks voor onder. Drenthe is de enige provincie waar een kleine toename te zien is.

Minder stembureaus dit jaar per provincie

Provinciale Statenverkiezingen 2023

Als we inzoomen op afzonderlijke gemeenten, worden de verschillen groter. Waar Assen van 25 naar 36 stembureaus gaat, een toename van maar liefst 44 procent, gaat het nabijgelegen Veendam terug van 17 naar 9, een afname van 47 procent. Ook Nissewaard levert fors in: daar verdwijnen 18 van de 44 stembureaus, een afname van 41 procent.

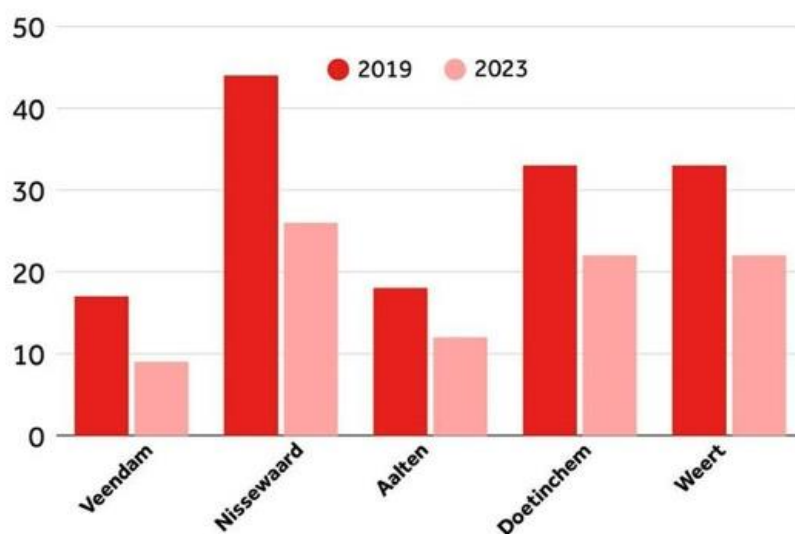
Een woordvoerder van de gemeente Veendam zegt niet bang te zijn dat er hierdoor minder mensen gaan stemmen. Het aantal stembureaus is voor het eerst ingekrompen bij de Kamer- en gemeenteraadssverkiezingen in coronatijd, omdat niet alle bureaus "konden voldoen aan de in de tijdelijke kieswet gestelde eisen".

Daarbij bleek dat de gemeente met negen stembureaus voldoende dekking had. "Er zijn ook niet of nauwelijks reacties gekomen van inwoners", aldus de woordvoerder.

Dit zijn de gemeenten die relatief de meeste stembureaus verliezen:

Gemeenten met de minste stembureaus t.o.v. 2019

Provinciale Statenverkiezingen 2023

bron: Open State Foundation

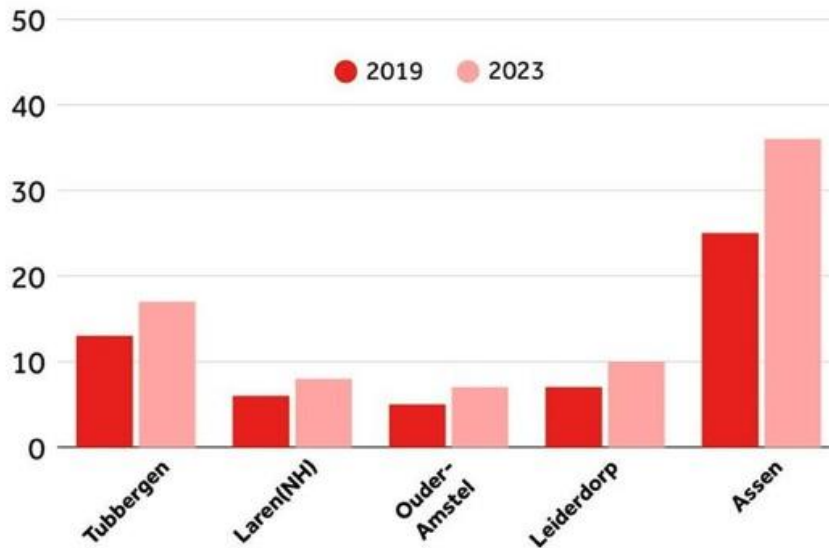
NOS

In het algemeen valt op dat de afname van de stembureaus vooral in stedelijke gebieden te zien is. Buiten de randstad neemt het aantal bureaus juist licht toe.

Dit zijn de gemeenten die relatief de meest stembureaus toevoegen:

Gemeenten met de meeste stembureaus t.o.v. 2019

Provinciale Statenverkiezingen 2023

bron: Open State Foundation

NOS

We hebben ook gekeken naar de WOZ-waarde van de huizen in de gebieden waar de stembureaus verdwijnen. Dit hebben we gedaan door voor elk stembureau te checken of dat in een gebied ligt waar de gemiddelde WOZ-waarde onder of boven de gemiddelde WOZ-waarde voor de betreffende provincie ligt.

Als we naar de landelijke cijfers kijken, valt op dat het aantal stembureaus in gebieden met een bovengemiddelde WOZ-waarde licht daalt, met 1,8 procent. De afname van stembureaus in gebieden met een ondergemiddelde WOZ-waarde is echter veel sterker.

Daar is het aantal stembureaus met 7 procent procent gedaald. In wijken met dure woningen zijn dus minder stembureaus opgeheven dan in wijken met goedkopere huizen.

Toegankelijk voor rolstoelen

Het goede nieuws is dat meer stembureaus toegankelijk zijn voor mensen in een rolstoel. Was dat in 2019 nog 92,6 procent, dit jaar is dat gestegen naar 97 procent. Hof van Twente maakt de grootste sprong: van 22 procent toegankelijk voor rolstoelen naar 100 procent.

Tholen presteert in dit opzicht het slechtst, daar is maar 53 procent van de stembureaus toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Andere gemeenten met een lage score zijn Oldebroek (60 procent) en Houten (65 procent).

De provincie Flevoland is 100 procent rolstoeltoegankelijk. Groningen, Friesland en Drenthe met meer dan 99 procent bijna helemaal. Limburg scoort met 95 procent het laagst.

Verantwoording

De data voor dit onderzoek zijn verzameld door [Open State Foundation](#) en geanalyseerd door datajournalist Just Vervaart. De peildatum was donderdagmiddag 9 maart.

Van de 342 gemeenten in ons land waren op dat moment de gegevens beschikbaar van 337 gemeenten die samen 7752 stembureaus hebben, 363 minder dan in 2019.

Op [waarismijnstemlokaal.nl](#) kun je eenvoudig het stemlokaal vinden dat het dichtst bij jou in de buurt is.